

Евген Паранюк: краєзнавець, дослідник української еміграції, меценат (до 85-річчя від дня народження) : матер. міжнар. наук. читань. 11-12 вересня 2008 р., м. Кам'янець-Подільський / Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, Наукова бібліотека, Центр дослідження історії Поділля; Наукове товариство імені Тараса Шевченка у Словаччині; [редкол.: О. М. Завальнюк (голова), В. С. Прокопчук (відп. ред.) та ін.]. – Нью-Йорк ; Кам'янець-Подільський ; Пряшів : Оіюм, 2009. – 152 с.

До 85-річчя від дня народження краєзнавця, дослідника української еміграції, мецената, українця за походженням Євгена Михайловича Паранюка вийшов з друку збірник матеріалів міжнародних наукових читань. У доповідях, повідомленнях Микола Мушинка, професор зі Словаччини, академік НАН України, Л.В. Баженов, доктор історичних наук, професор, керівник Центру дослідження історії Поділля, В. С. Прокопчук, доктор історичних наук, професор, директор наукової бібліотеки університету, Б.М. Кушнір, історик, краєзнавець, та інші учасники читань намагалися розкрити багатогранність постаті Євгена Паранюка.

Структурно книга складається зі вступного слова ректора університету, професора О. М. Завальнюка, привітання учасникам наукового форуму від Євгена Паранюка і розділів, в яких розкрито життєвий шлях, історичні, краєзнавчі та етнографічні дослідження, меценатство та громадську діяльність ювіляра; фотолітопис; бібліографію ювіляра. Збірник оформлено за всіма вимогами до науково-публіцистичних видань, розрахованих на широке коло читачів. Видання зручне в користуванні, фотоматеріали відображають перебування мецената в стінах університету та логічно доповнюють текстову частину.

У розділі “Матеріали міжнародних наукових читань” вміщено статтю самого Євгена Паранюка, в якій він розповідає про перебування в Чехії під час Великої Вітчизняної війни, навчання в Українському технологічному господарському інституті, знайомство з Д. Антоновичем та його родиною.

Зі статей Бориса Кушніра, Юрія Хоптяра, Любові Лапчук дізнаємося, що народився Євген Михайлович 27 червня 1923 року в селі Хмелівка на Івано-Франківщині в сільській родині. Його пам’ять, уяву наснажували перекази, пісні, легенди рідного краю, кликали до поглибленого пізнання світу. Добре навчався в школі, брав активну участь у подорожах, у роботі хліборобського гуртка, переймав у батька хист столяра, садівника, пасічника. На початку Другої світової війни 1941 року Євгена Михайловича вивезли на примусові роботи до Німеччини. Спочатку працював у шахті під голландським кордоном, потім у Судетах на заводі, де опановував токарну справу. З 1945 року розпочинається його емігрантське життя – він переїхав з Праги до Баварії, в Ашафенбург, табір для переміщених осіб. 1949 року Є. Паранюк покидає Німеччину і перебирається в Сполучені Штати Америки, бере активну участь в українському національному русі.

Зі статті Льва Баженова дізнаємося про історико – краєзнавчі дослідження Євгена Паранюка, які сягають часів створення тому “Станіславщина” (1960-ті роки), до якого він подав спогади про села нинішнього Богородчанського району, що на Івано-Франківщині. Перу Євгена Паранюка належить низка опублікованих краєзнавчих праць, в яких поєднуються виклад історії, етнографії, генеалогії, природи, власні спогади про рідний край та інші землі України. Вийшли “Спогади про рідне село Хмелівку”, історико – краєзнавчий нарис про сусіднє село Росільну, “Моя подорож в Україну в 2000 році”, “На отчій землі 2002 року”, “Балада про Олексу Довбуша” та інші. Чимало краєзнавчих матеріалів містить книга Є. Паранюка “Неповторні зустрічі”. Він виступив автором ідеї та упорядником книги “Олександр Кошиць: збірник статей, спогадів і матеріалів до 130-річчя від дня народження геніального диригента і композитора”. Євген Михайлович виявив себе дослідником життя і творчості Івана Франка, Олекси Довбуша тощо.

Про взаємини, діалоги, зустрічі та враження від Євгена Михайловича йдеться в повідомленнях Миколи Мушинки, Миколи Гординчука, Євгенії Сохацької, Володимира Погребенника. Віра Шпильова в статті “Людина творить себе сама” відмічає важливість спогадів Євгена Михайловича про Івана Багряного, Володимира Січинського, Олександра Кошиця, Яна Славутича, Василя Барку,

Євгена Маланюка, Василя Франка... Про нові штрихи до портрета Івана Франка, які додав Євген Михайлович, використовуючи спогади племінника Великого Каменяра, дізнаємося зі статті Едуарда Зваричука “Іван Франко в творчості Євгена Паранюка”.

Цікавий аналіз книги Євгена Паранюка “Неповторні зустрічі” зробив Артур Михайлик.

У статті “Зарубіжне представництво як елемент міжнародного визнання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка” Віктор Савчук зазначив, що важливим напрямом міжнародної співпраці є участь іноземних науково-освітніх діячів у вихованні студентської молоді університету через зарахування у почесні доктори наук та члени колективу. За меценатську допомогу Євгену Паранюку присвоєно звання “Почесний член Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”.

Віктор Прокопчук у статті “Євген Паранюк і наукова бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка” відзначив, що Є. М. Паранюк зробив значний внесок у комплектування фонду наукової бібліотеки університету, надіславши низку посилок із зарубіжними виданнями англійською, французькою, німецькою та іспанською мовами. Меценат подарував бібліотеці 1552 примірники книг, серед них 32-томне видання універсальної енциклопедії “Британіка”, що містить статті про найбільші досягнення людської цивілізації в усіх галузях, 10-томне видання енциклопедії “Гранд Лярус” з кольоровими ілюстраціями, 23-томне видання “Універсальна енциклопедія”, 11-титомну “Історію цивілізації” Дуранта, світову енциклопедію в 22 томах, популярну медичну енциклопедію, енциклопедії релігії, філософії, історії, музичні, літературознавчі, енциклопедія Брокгауза та інші. Значну частину дару складають словники й довідники – 354 примірники, твори класиків В. Шекспіра, І. Гете, Дж. Лондона, І. Франка, О. Пушкіна англійською та німецькою мовами. Чимало й історико-філологічних видань, зокрема “Золота книга” – ілюстрований атлас світу в 5 томах, книги з історії стародавніх і середніх віків, Єгипту, філософські праці Канта, Бекона, Шопенгауера, Плутарха, Сократа. 87 видань – це твори мистецького спрямування, література про Бетховена, Баха, Чайковського, Паганіні, Моцарта, їх праці, ілюстрована історія мистецтв, історія музики та ін. Серед подарованої літератури – ілюстровані путівники по Парижу, Берліну, Мюнхену, Відню, Празі, підручники з англійської, французької мов. Чимало творів літературознавчих, природничо-наукових, психологічного спрямування.

У статті “Фонд Євгена Паранюка в Кам'янець-Подільському

національному університеті імені Івана Огієнка” Людмила Резнічук повідомила, що література, подарована Євгеном Михайловичем, сконцентрована і упорядкована в центральному абонементі. Книги виділені в окремий іменний фонд. Масив займає 5 стелажів, він забезпечений паспортом, поличними роздільниками, на видному місці поставлено портрет мецената, наведена його коротка біографія.

У збірнику надрукована “Балада про Устима Кармалюка”, яку Євген Паранюк присвятив О. М. Завальнюку та Б. М. Кушніру.

Розділ “Є. М. Паранюк на сторінках української преси” вмістив статті та дописи про громадського, діяча надруковані в газетах “Голос України”, “Подільнин”, “Край Кам’янецький”, “Кам’янець-Подільський вісник”, “Студентський меридіан”, “Свобода” (США).

Розділ “Бібліографія”, підготовлений бібліотекарем 1 категорії С.О. Кантлін, інформує про 62 публікації Євгена Паранюка.

У розділі “Наші автори” подано відомості про учасників наукових читань.

Збірник вмістив багато цікавих матеріалів про життя та долю Євгена Паранюка і багатьох відомих українців в еміграції.

Л.В. Резнічук